

Súd: Krajský súd Prešov  
Spisová značka: 25Co/24/2024  
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8323202976  
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 08. 2024  
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marian Hoffmann, PhD.  
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8323202976.1

## ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariana Hoffmanna, PhD. a členov senátu JUDr. Jany Burešovej a JUDr. Eduarda Valenčina v spore žalobcu A. B. C., nar. XX.XX.XXXX, D. XXX/XX, E. F. G., zastúpeného advokátskou kanceláriou prof. JUDr. Ján Klučka, CSc., s.r.o., Ku potoku 4, Košice, IČO: 54 725 542 proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky so sídlom Pribinova 2, Bratislava, IČO: 00 151 866 o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,-- eur, o odvolaní žalobcu a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 6C/72/2023-92 zo dňa 06.02.2024, takto

### rozhodol:

- O d m i e t a odvolanie žalobcu proti I. výroku rozsudku.
- P o t v r d z u j e rozsudok súdu I. inštancie vo zvyšku a súvisiaci výrok o trovách konania.
- N e p r i z n á v a stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

### odôvodnenie:

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom v I. výroku zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2.500,- eur v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku, v II. výroku v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a v III. výroku priznal žalobcovi vo vzťahu k žalovanému nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu z prisúdenej sumy s tým, že o výške trov konania rozhodne súd samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

2. Na posúdenie nároku žalobcu súd prvej inštancie aplikoval čl. 7 druhú a tretiu vetu, čl. 19 ods. 2, čl. 40, čl. 144 ods. 1 Ústavy SR, Smernicu 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „smernica“) a to čl. 1 bod 2, 3, čl. 2 bod 1, čl. 6 písm. b), čl. 16 písm. b), čl. 17 bod 1, 3 písm. iii), ust. § 1 ods. 2, § 85 ods. 1, § 85 ods. 2, § 86 ods. 1 a 2, § 91 ods. 1 až 3, § 92 ods. 1, § 97 ods. 1 písm. h), § 122 ods. 3 zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení účinnom v rozhodnom období, ust. § 11, § 13 ods. 1 až 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) a čl. 3 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3. Rozsudok odôvodnil tým, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru SR s miestom výkonu štátnej služby v Humennom a okolí. V období od 30.09.2020 do 29.09.2023 týždenný pracovný čas žalobcu prekročil dĺžku týždenného pracovného času v rozsahu 48 hodín určeného Smernicou EP a R č. 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003 a to celkovo 12 krát počas 15 mesiacov. V rokoch 2020-2021 žalobca pracoval na 17 hodinové zmeny a na ne nadväzovala 7 hodinová služobná pohotovosť, v rokoch 2022-2023 pracoval na 16 hodinové zmeny a na ne nadväzovala 8 hodinová služobná pohotovosť. Do služobného času žalobcu v uvedených rokoch nebol započítavaný čas služobnej pohotovosti.

4. Žalovaný je v danej právnej veci pasívne vecne legitimovaný. Slovenská republika, v zastúpení Ministerstvom vnútra SR, predstavuje garanta riadnej transpozície Smernice do zákona č. 315/2001 Z.z., pokiaľ ide o nezarátanú pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku počas jej neaktívnej časti do pracovného času, keďže absentujúca alebo nesprávna transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu. Ide teda o objektívnu zodpovednosť štátu, ktorá tu existuje bez ohľadu na to, ktorý konkrétny verejný orgán sa porušenia práva EÚ dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť. Za dodržiavanie, rešpektovanie a zabezpečenie dodržiavania a rešpektovania práva Európskej únie sú zodpovedné jednotlivé členské štáty EÚ a v prejednávanej veci je týmto zodpovedným subjektom Slovenská republika. Zo samotného rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci G. Fuß vyplýva, že v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48 hodinového pracovného času poškodený má právo domáhať sa náhrady škody proti členskému štátu. Žalovaný teda disponuje pasívnou legitimáciou a žalobca teda dôvodne uplatnil nárok na náhradu škody z dôvodu porušenia práva Európskej únie voči Slovenskej republike ako pasívne legitimovanej strane sporu, v mene ktorej koná ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor SR.

5. V otázkach neupravených normami komunitárneho práva, resp. judikatúrou SD EÚ v sporoch o nárokoch na náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie členským štátom, sa subsidiárne použije vnútroštátne právo pri zachovaní princípu rovnocennosti (ekvivalencie) a účinnosti (efektivity). Zásada rovnocennosti znamená, že vnútroštátny súd nemôže v prípade konania s úniovým prvkom aplikovať prísnejšie procesnoprávne alebo hmotnoprávne pravidlá ako tie, ktoré by aplikoval v konaniach bez úniového prvku s podobným predmetom, čo znamená, že dotknutý subjekt musí mať možnosť uplatniť si nárok, ktorý mu vyplýva z úniovej právnej normy za takých podmienok, za akých by si mohol nárok uplatniť založený na podobnej vnútroštátnej právnej norme bez úniového prvku. Zásada účinnosti - efektivity znamená, že procesné predpisy, ktoré platia vo vnútroštátnych konaniach určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré zakladá úniové právo v prospech právnych subjektov, nemôže byť upravené takým spôsobom, ktorý by výkon práv priznávaných úniovým právnym poriadkom prakticky znemožňoval alebo nadmerne sťažoval. Z uvedeného je zrejmé, že pokiaľ pre takto vymedzenú oblasť zodpovednosti štátu neexistuje špecializovaná vnútroštátna právna úprava, namiesto je využitie právnej úpravy obsahom a účelom čo najbližšej v zmysle zásad analógie iuris a analógie legis rešpektujúc princípy úniového práva. Vo všeobecnosti otázku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci upravuje zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, ktorý v § 4 písm. e) vymedzuje ako za škodu zodpovedný orgán konajúci v mene štátu ministerstvo, či iný ústredný orgán štátnej správy, ak v dôsledku nesprávneho prebratia smernice EÚ alebo v dôsledku nedodržania lehoty určenej na prebratie, vznikla škoda pri výkone verejnej moci v oblasti štátnej správy, ktorá patrí do pôsobnosti tohto ministerstva alebo tohto ústredného orgánu štátnej správy. Zodpovednosť štátu, za ktorý koná zákonom označený orgán je však daná len v prípade, ak existuje nezákonné rozhodnutie, či nesprávny úradný postup, v príčinnej súvislosti s ktorými vznikla škoda. Sporová vec sa týka porušenia práva Únie pre absentujúcu, resp. nesprávnu transpozíciu Smernice do zákona č. 315/2001 Z.z., pretože do pracovného času hasiča sa nezarátava aj jeho pracovná pohotovosť na pracovisku počas jej neaktívnej časti (§ 12 ods. 6 v spojení s § 193 zákona č. 315/2001 Z.z. vylúčil aplikáciu § 96 ods. 2 Zákonníka práce na služobné pomery hasičov). Absentujúca alebo nesprávna transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu, ktorý je v zmysle § 9 vylúčený z pôsobnosti zákona č. 514/2003 Z.z., keďže za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady SR pri výkone jej pôsobnosti podľa Článku 86 písm. a), d) Ústavy SR a postup alebo výsledok postupu vlády SR pri výkone jej pôsobnosti podľa Článku 119 písm. b/ Ústavy SR.

6. Z paragrafových znení zákona o HaZZ však nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť služobného času. Čas služobnej pohotovosti, pokiaľ nedochádza k služobným výjazdom, sa do služobného času nezapočítava a práve v tom spočíva rozpor s právom Európskej únie. Služobnú pohotovosť zákon explicitne nezaraďuje do výkonu štátnej služby, práve naopak, z § 86 zákona o HaZZ pri nerovnomernom rozvrhnutí služobného času vyplýva, že zákon rozlišuje medzi dĺžkou vykonávania štátnej služby a na ňu nadväzujúcou služobnou pohotovosťou v mieste vykonávania štátnej služby. Rozlíšenie vyplýva z § 122 ods. 3 zákona o HaZZ, pretože ak počas trvania služobnej pohotovosti dôjde k vykonaniu výjazdu, až takéto vykonávanie je štátnou službou. Podľa smernice je pracovný čas aj čas pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, počas ktorej

je pracovník fyzicky přítomný na pracovišti a 48-hodinová hranice pro průměrný týdenní pracovní čas zahrnuje nadčasy aj pracovní pohotovost. Zákon o HaZZ umožňuje zaměstnatelovi nezapočítat neaktivní čas služební pohotovosti do služebního času a rozvrhnout žalobci služební pracovní čas tak, že tento nepřesáhne maximální hranici stanovenou v článku 6 písm. b) směrnice. Žalovaný v rámci preberania smernice 2003/88/ES po vstupe do Európskej únie nezohľadnil skutočnosť, že pracovná (služobná) pohotovosť predstavuje pracovný (služobný) čas pracovníka. Cieľ článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nebol v prípade zákona č. 315/2001 Z.z. dosiahnutý. Vo všeobecnosti platí, že smernica ako špecifický prameň práva Únie vyžaduje od členských štátov, aby dosiahli cieľ sledovaný smernicou prijatím transpozičných opatrení vo svojom právnom poriadku. Na tento účel musia byť ustanovenia smernice prebraté tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná, aby sa zachovala ich konkrétnosť, presnosť a jasnosť a aby sa prebratím smernice do vnútroštátneho práva dosiahol stav, ktorý je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť v členskom štáte. Z hľadiska prejednávaneho sporu článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

7. Súdny dvor EU potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovišti, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený smernicou 2003/88/ES. Nakoľko aj žalobca musí byť počas výkonu služobnej pohotovosti k dispozícii zamestnávateľovi na pracovišti, celý čas služobnej pohotovosti je potrebné započítavať do pracovného času žalobcu. Bez vplyvu na porušenie článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada. Súdny dvor EU dodal, že ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka, vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas doby pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje, a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (C-214/20 zo dňa 11.11.2021, C-580/19 zo dňa 09.03.2021, C-107/19 zo dňa 09.09.2021 a C-344/19 zo dňa 09.03.2021). Podľa rozsudku Súdneho dvora C-518/2015 Matzar členské štáty sa nemôžu pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných hasičských služieb odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení tejto smernice, ktorá definuje pojmy pracovný čas a čas odpočinku. Článok 15 smernice neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali menej reštriktívnu definíciu pojmu pracovný čas. Článok 2 smernice sa má vykladať tak, že čas pracovnej pohotovosti, ktorú pracovník trávi doma s povinnosťou reagovať na výzvu zamestnávateľa do ôsmich minút, čo do značnej miery ovplyvňuje jeho možnosti venovať sa iným činnostiam sa má považovať za pracovný čas. Uvedený názor je podporený tiež závermi uznesenia Súdneho dvora EÚ vo veci C-52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg, podľa ktorých čl. 2 Smernice 89/391/EHS a čl. 1 ods. 3 Smernice 2003/88/ES, sa majú vykladať v tom zmysle, že činnosti vykonávané zásahovými silami takej verejnej požiarnej služby, akou je verejná služba, o ktorú ide v konaní vo veci samej, obvykle patria do pôsobnosti uvedených smerníc, takže čl. 6 bod 2 Smernice 2003/88/ES v zásade bráni prekročeniu maximálnej hranice 48 hodín určenej ako maximálny týždenný čas, vzťahujúcej sa aj na služby hliadky. Jeho prekročenie je však možné v prípade výnimočných okolností takej závažnosti a rozsahu, ktoré dočasne prevážia cieľ smerujúci k zabezpečeniu riadneho fungovania služieb nevyhnutných pre ochranu takých verejných záujmov, ako sú verejný poriadok, zdravie a bezpečnosť, nad cieľom spočívajúcim v zabezpečení bezpečnosti a zdravia pracovníkov pridelených do zásahových a záchranných jednotiek. Súdny dvor EÚ aj v tomto uznesení dospel k záveru, že jediným cieľom výnimky uvedenej v čl. 2 odsek 2 prvého pododseku Smernice 89/391/EHS bolo zabezpečenie riadnej činnosti služieb nevyhnutných na účely ochrany bezpečnosti, zdravia, tiež verejného poriadku v prípade závažných a svojim rozsahom mimoriadnych okolností, napr. v prípade katastrofy, pre ktoré je charakteristická najmä skutočnosť, že môžu pracovníkov vystaviť rizikám, ktoré nie sú zanedbateľné, pokiaľ ide o ich bezpečnosť alebo zdravie, a ktoré, vzhľadom na ich povahu, nie je možné zohľadniť pri rozvrhu pracovného času zásahových a bezpečnostných zložiek.

8. Na záver o porušení článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES nemá vplyv ani skutočnosť, že žalovaný v zmysle článku 16 písm. b) Smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 17 ods. 3 písm. b) bod iii) Smernice 2003/88/ES uplatnil na výpočet priemerného pracovného času žalobcu referenčné obdobie 6 mesiacov (§ 86 ods. 1 druhá veta zákona č. 315/2001 Z.z.), pretože podľa výsledkov dokazovania v spornom období žalobcov priemerný služobný čas viackrát mesačne presiahol hranicu 48 hodín (za žalované

obdobie to bolo 30 krát). Porušenie článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou súdneho dvora (napr. C-429/09). Článok 17 ods. 1 Smernice 2003/88/ES sa vzťahuje len na a) vrcholových riadiacich pracovníkov alebo iných osôb s právomocou nezávislého rozhodovania, b) rodinných pracovníkov alebo c) pracovníkov slúžiacich náboženské obrady v kostoloch a náboženských spoločenstvách. Pracovníkov protipožiarnej služby a služby civilnej ochrany sa týka článok 17 ods. 3 Smernice 2003/88/ES, ktorý neumožňuje odklon od článku 6 Smernice 2003/88/ES).

9. Článok 6 písm. a) Smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcovi práva, ktoré môžu jednotlivci uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi, a teda poškodený pracovník má právo sa domáhať náhrady škody v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48 hodinového týždenného pracovného času vyplývajúceho z čl. 6 písm. b) Smernice priamo proti členskému štátu. Vychádzajúc z judikatúry Súdného dvora EÚ je potrebné konštatovať, že z rozsahu úpravy Smernice nie sú vyňatí ani hasiči. Súdny dvor EÚ v rozsudku C-429/09 z 25.11.2010 G. Fus uviedol, že z rozsahu úpravy tejto smernice nie sú vyňatí ani hasiči. V bode 33 konštatuje, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy, a od ktorej sa v prípade neprebratia článku 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka. Členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice 2003/88 tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia (obdobne aj rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeiffer a i. C-397/01 až 103/01, s. I-8835, body 98 a 100, C-518/15 vo veci Matzak). Smernica sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely Smernice nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu Únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie. Bez právneho významu je aj fakt, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Článok 6 písm. b) Smernice predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke, alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi. Na účely Smernice nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu Únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie.

10. Na základe vyššie uvedených skutočností súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaný zodpovedá za škodu spôsobenú žalobcovi porušením jeho práva vyplývajúceho z noriem Únie, predpoklady zodpovednosti vyplývajú z judikatúry Súdného dvora, podľa ktorej štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva Únie, ak:

- a) porušená norma práva Únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát,
- b) porušenie práva Únie je dostatočne závažné a
- c) medzi porušením práva Únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd.

11. Predpoklady, že žalovaný zodpovedá za škodu spôsobenú žalobcovi porušením jeho práva vyplývajúceho z noriem EÚ, súd prvej inštancie mal splnené, pretože:

1. článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín,
2. uvedené ustanovenie nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože slovenský právny poriadok umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín,
3. porušenie uvedeného článku vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy EÚ, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva, ktoré je v zjavnom rozpore aj s judikatúrou Súdneho dvora EÚ (napr. C-429/09) a
4. porušenie tejto normy malo za následok ukrátenie času na odpočinok žalobcu resp. času tráveného inak ako v mieste jeho pracoviska.

12. Na postavenie žalobcu ako hasiča sa vzťahuje judikatúra súdneho dvora (rozsudky C-429/09 a C-445/06), z ktorej vyplýva, že Článok 6 písm. b) smernice nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením a takýto postup by bol v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať, výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva Európskej únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody založené na porušení práva Európskej únie museli byť zamietnuté alebo čiastočne zamietnuté iba z dôvodu, že sa jednotlivci nedomáhali práva, ktoré im priznáva právo Európskej únie, a ktoré im vnútroštátny zákon odoprel.

13. Ujma môže nastať tak v majetkovej, ako i v nemajetkovej sfére osoby poškodenej. Nemajetková ujma je ujmom v osobnej sfére poškodeného. Náprava nesleduje cieľ navrátenia do pôvodného stavu či poskytnúť poškodenému peňažné zadostučinenie, ale predstavuje skôr určité spravodlivé zmiernenie následkov vzniknutej ujmy.

14. Vnútroštátna právna úprava v zmysle zákona č. 315/2001 Z.z. v dôsledku nedostatočného transponovania smernice 2003/88/ES umožnila zamestnávateľovi, resp. služobnému úradu rozvrhnúť žalobcovi služobný čas tak, že tento presiahol maximálnu hranicu, stanovenú v čl.6 písm. b) smernice 2003/88/ES, v dôsledku čoho žalobca v rozhodnom období vykonával prácu nad čas povolený právom Únie, kedy sa vyžadovalo, aby bol nepretržite dostupný a plne k dispozícii svojmu zamestnávateľovi, pričom došlo k zásahu do práva žalobcu na súkromie, ktorého súčasťou je aj právo na rodinný život, teda právo utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na silných citových väzbách. Žalobca sa objektívne nemohol venovať rodine v rozsahu, v akom by chcel, ale najmä nemohol so svojim časom voľne nakladať, nemohol sa venovať svojim záľubám. Pre nedostatok času nemohol ani oddychovať, hoci relax je vzhľadom na rizikovosť jeho práce nesmierne potrebný. Právo na odpočinok bolo u žalobcu permanentne niekoľko rokov porušované, napriek tomu, že plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života. Súd prvej inštancie nárok na náhradu nemajetkovej ujmy posúdil podľa právnej úpravy, ktorá je svojou povahou a účelom najbližšia uplatnenému nároku žalobcu, teda v zmysle ust. §§ 11 až 13 Občianskeho zákonníka. Žalobcovi vznikla ujma v nemajetkovej sfére tým, že v dôsledku vnútroštátnej úpravy žalobca musel reálne odpracovať viac, ako by bol povinný, ak by bola Smernica implementovaná správne. Súdom SR pritom už bolo ustálené, že v zmysle slovenského právneho poriadku náhradu ujmy v nemajetkovej sfére možno zabezpečiť len cez inštitút ochrany osobnosti v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka a nie cez inštitút náhrady škody, čo bude platiť aj pre prípad porušenia práva jednotlivca garantovaného právom EÚ. Žalobca bol teda ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky a psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti komunitárneho a vnútroštátneho práva, súd prvej inštancie preto aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 v spojení s § 11 Občianskeho zákonníka zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe. Účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času podľa Smernice 2003/88/ES je zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidielného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie. Pokiaľ súčasne došlo k

zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle Smernice 2003/88/ES a na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením, došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu.

15. So zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené a jeho okolnosti nemožno podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti uvedené v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sú uvedené len príkladmo, právna úprava nevyklučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Z ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie, pričom týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t. j. žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je namieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne. Aj z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti je len príkladom, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Berúc do úvahy judikatúru Súdného dvora EU možno nárok na náhradu takto vzniknutej škody podľa únieového práva posúdiť ako nemajetkovú ujmu v zmysle slovenského práva.

16. Posúdenie výšky nemateriálnej ujmy je závislé od úvahy súdu. Súd vo svojom rozhodnutí musí uviesť dôvody, pre ktoré bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v konkrétnej výške. Aj keď výška nemateriálnej ujmy je predmetom voľnej úvahy súdu, táto úvaha sa musí opierať o preskúmateľné hľadiská. Výška náhrady nemajetkovej ujmy je určovaná základnými zákonnými kritériami, a to predovšetkým závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami za ktorých k porušeniu práva došlo. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú, pritom nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase vnímala aj každá iná fyzická osoba. Samotná závažnosť ujmy v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, súd musí prihliadnúť aj na okolnosti za ktorých k porušeniu práva došlo.

17. Nemajetková ujma žalobcovi nevznikla tým, že pracovná pohotovosť je ohodnotená nižšie ako výkon v rámci pracovného času (Smernica uvedené nerieši), ale tým, že v dôsledku vnútroštátnej úpravy musel reálne fyzicky odpracovať viac, ako by bol povinný v tom prípade, ak by bola Smernica prebratá do zákona správne. Akékoľvek matematické výpočty vychádzajúce z výšky mzdy, resp. doplatku peňažnej náhrady, by preto neboli pre súd tým správnym meradlom pre stanovenie výšky nároku. Pre rozhodnutie súdu bol dôležitý rozsudok ESD vo veci C 429/09 G. Fuss a jednoznačné znenie Smernice, z ktorých vyplynula povinnosť žalovaného k náhrade škody ako nemajetkovej ujmy, ktorá žalobcovi vznikla. Všeobecné okolnosti, za ktorých k porušeniu práva Európskej únie došlo, ktoré aj ESD v rozhodnutí vo veci C - 429/09 Fuss považoval za vážne, zakladajú v spojitosti s objektom zásahu (vnútorné prežívanie dôsledkov nerešpektovania limitu pracovného času žalobcom), intenzitou porušenia (prekračovanie limitu 48 hodín pravidelne vždy o niekoľko hodín týždenne - priemerne okolo 5 až 10 hodín) a jeho trvanie (v posudzovanom období 3 roky), potrebu odškodniť tým vzniknutú ujmu peňažnou náhradou. Pri stanovení náhrady za zásahy žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu - práva na odpočinok, súkromie a rodinný život, súd prvej inštancie prihliadal na kritéria v rozsudku Fuss a na závažnosť ujmy, ktorá mu takým (dostatočne závažným) zásahom vznikla, na následky takým zásahom vyvolané, okolnosti zásahu a v neposlednom rade aj na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá je priznávaná všeobecnými súdmi v iných prípadoch, keď súdy aplikujú ust. § 13 Občianskeho zákonníka.

18. Práca žalobcu ako hasiča je nielen náročná a riziková, ale aj veľmi dôležitá, nakoľko v súčasnosti okrem požiarov zasahujú hasiči aj pri dopravných nehodách, hromadných haváriách, živelných pohromách, úniku nebezpečných, rádioaktívnych látok, množstve rôznych technických zásahov a rôznych záchranných prácach, pričom nezanedbateľná je aj ich osvetová činnosť ohľadom poučenia obyvateľstva a kontroly požiarneho zabezpečenia budov. O to viac sa javí potreba, aby žalobca ako hasič mal dostatok času na odpočinok, regeneráciu, súkromie, rodinný život, aby sa mohol venovať svojim záľubám, príp. aj aktivitám ktoré priamo, či nepriamo súvisia s výkonom jeho povolania.

19. Aplikujúc vyššie uvedené kritériá súd prvej inštancie v okolnostiach prípadu uzavrel, že žalobca bol v období od 30.09.2020 do 29.09.2023 ukrátený o čas odpočinku, ktorý by mohol tráviť regeneráciou svojich psychických a fyzických síl, ako aj budovaním vzťahov v rámci rodiny, keď tento čas musel tráviť výkonom pracovnej pohotovosti nad rámec stanovený Smernicou. Tento stav trval dlhodobo. Zároveň zohľadnil, že žalobca v konaní nepreukázal reálny trvalý, resp. závažný dopad tohto zásahu na jeho medziľudské vzťahy, rodinné vzťahy, prípadne na zhoršenie zdravotného stavu. Zohľadniac túto skutočnosť, ako aj doterajšiu súdnu prax v obdobných veciach dospel k záveru, že primeranou výškou nemajetkovej ujmy za posudzované obdobie je suma 2 500,- eur, v ktorej časti žalobe vyhovel a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

20. Vzhľadom na výsledky dokazovania súd prvej inštancie podanej žalobe čiastočne vyhovel, keď zohľadnil porušenie práv na rodinný život žalobcu. Do zásahu práva na rodinný život došlo tým spôsobom, že žalobca nemohol venovať dostatok času svojim dvom deťom vo veku 11 a 4 roky. Keďže pracoval mimo miesta trvalého bydliska, nemohol zabezpečiť synovi hokejový krúžok, ktorý začínal pred vyučovaním, ale žalobca už v tom čase musí cestovať do zamestnania. Keďže pracuje 24 hodín, tak prichádza domov až na ďalší deň ráno, kedy by opäť syna nestihol odvieť na krúžok. Aj keď má žalobca nariadenú pracovnú pohotovosť doma, nemôže odísť na dlhšiu vzdialenosť, lebo do jednej hodiny sa musí dostaviť na pracovisko, čo ho obmedzuje v tom, aby si mohol napríklad napláňovať výlet vo väčšej vzdialenosti od trvalého bydliska. Žalobca pociťuje nedostatok voľného času nielen na to, aby sa venoval rodine a deťom, ale aby sa venoval priateľom alebo svojim záľubám. Zásahom do jeho rodinného života je aj to, že so vzdialenejšou rodinou sa takmer nestretáva, pre nedostatok času a s vlastnou matkou iba niekoľkokrát do roka, hoci žije v mieste vzdialenom len 15 km od trvalého bydliska žalobcu. Zásahom do rodinného života je aj to, že spolu s manželkou si nemôžu napláňovať dovolenku, kedy by chceli, ale musia sa prispôbiť podmienkam na pracovisku, lebo vždy jeden zo špecialistov musí byť v práci. Aj naplánované dovolenky sa často rušia práve z dôvodu výpadku niektorého špecialistu. Výkonom povolania dochádza u žalobcu aj do zásahu do jeho práva na ochranu zdravia, lebo v dôsledku nosenia ťažkého potápačského výstroja, často aj mimo pracovného času, dochádza k poškodeniu krčnej chrbtice, v dôsledku čoho musí žalobca absolvovať časté rehabilitácie. Nezanedbateľným zásahom do práva na ochranu zdravia je aj prežívanie sústavného stresu a strachu pri výkone niektorých činností, najmä pri potápaní a pri zásahoch, najmä v dôsledku nedostatočného času na regeneráciu síl. Žalobca uviedol, že na regeneráciu síl potrebuje oveľa dlhší čas ako v minulosti, hoci rozsah naplánovaných pracovných zmien a pohotovostí je stále rovnaký. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol, lebo žalobca nepreukázal neprimeraný zásah do iných osobnostných práv, než tých, ktoré sú popísané vyššie a súd považoval priznanú výšku nemajetkovej ujmy za dostatočnú.

21. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a keďže výška plnenia závisela od úvahy súdu, priznal žalobcovi právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy.

22. Proti I. a III. výroku rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalovaný z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP a navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne a prizná mu náhradu trov konania.

23. Žalovaný v prvom bode odvolania namietal, že na to, aby mohol súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku skonštatovať, že uplatnený nárok žalobcu je dôvodný, musel by žalobca v prvom rade preukázať, že zákon č. 315/2001 Z.z. prebral Smernicu 2003/88/ES nesprávne, t. j. žalobca by musel poukázať na také ustanovenia zákona, ktoré by boli v rozpore s touto smernicou. V tejto súvislosti žalovaný namietal právomoc všeobecného súdu posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území Slovenskej republiky so smernicou Európskej únie. Pokiaľ súd prvej inštancie konštatoval, že obsah Smernice 2003/88/ES bol do zákona

č. 315/2001 Z.z. prevzatý nesprávne, súd prvej inštancie si takýto záver podľa žalovaného nemohol osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet súdneho sporu, kde sa posudzuje len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody, či nemajetkovej ujmy.

24. V druhom bode odvolania žalovaný opätovne namietol svoju pasívnu legitimitáciu, pričom zdôraznil, že je nevyhnutné rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky ako dvomi samostatnými subjektmi, ktorých postavenie v súdnom konaní ani v pracovnoprávných vzťahoch nemožno zamieňať. Podľa žalovaného súd prvej inštancie nevzal do úvahy potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“. Poukázal tiež na to, že ak sa žalobca domnieval, že Slovenská republika v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky nesprávne prebrala Smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z.z., musel práve žalobca preukázať, v čom vidí zásadné pochybenie, pre ktoré by mohla vzniknúť škoda, k čomu nemohlo dôjsť bez porovnania znenia zákona so smernicou. Skutočnosť, že zákon č. 315/2001 Z.z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, ani neobsahuje ustanovenie stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín, neznamená že by Smernica 2003/88/ES bola do zákona č. 315/2001 Z.z. prebratá nesprávne. Nebolo povinnosťou žalovaného skopírovať doslovné znenie každého ustanovenia Smernice 2003/88/ES do textu zákona č. 315/2001 Z.z., aj vzhľadom na priamy účinok Smernice Európskej únie. Prípade nesprávnej aplikácie smernice môže byť spôsobený, ak si adresát účinkov smernice vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom, čo v inom ponímaní znamená, že smernica môže byť do vnútroštátneho právneho poriadku prebratá správne, ale jej konkrétne použitie (t. j. aplikácia) môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s cieľom a obsahom smernice. Preto až nesprávna aplikácia smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody. Žalobca namietal nesprávne prebratie Smernice 2003/88/ES, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade žalobcu, pričom žalovaný pri preberaní Smernice de facto neporušil žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda a tým ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje v tomto súdnom konaní, navyše, ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu, pričom sa mzdový nárok „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy. Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody sa musí rozlišovať medzi dvomi samostatnými subjektmi (Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, resp. Hasičským záchranným zborom). Žalovaný teda nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu Smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa. Preto aj keby súd prvej inštancie konštatoval, že aplikácia smernice na služobný pomer žalobcu bola nesprávna, nijako táto skutočnosť nesúvisí so zodpovednosťou žalovaného za správnosť prebratia smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky. Preto súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku pasívnej vecnej legitimitácie žalovaného v tomto konaní.

25. V treťom bode odvolania žalovaný namietal, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť Smernice 2003/88/ES, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vzhľadom na charakter vykonávaných činností a tým spojený rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu. Štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS v článku 2 ods. 2. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifickú štátnu službu príslušníkov policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov. Rovnako úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru, bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Hasičský a záchranný zbor, resp. jeho príslušníci vykonávajúci zásahovú činnosť, plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranných činností. Z tohto dôvodu sú činnosti vykonávané príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru pri zásahovej činnosti práve tými osobitnými činnosťami služieb civilnej obrany, na ktoré sa Smernica 89/391/EHS nevzťahuje. Rozhodnutie vo veci V 429/09 G. Fuss sa týka „mestského hasiča“ - zamestnanca StadtHalle, preto ho nie je možné považovať za smerodajné, nakoľko režim výkonu hasičských činností v takomto zriadení a štruktúre mestských hasičov sú absolútne odlišné od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike, ktorého zriaďovateľom je štát (nie obec) a sú

im poskytnuté rôzne osobitné výhody od „definitívy“ až po systém sociálneho zabezpečenia, tak ako v prípade príslušníkov Policajného zboru.

26. V štvrtom bode odvolania k nároku na náhradu škody žalovaný poukázal na všeobecné podmienky vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora, ktoré musia byť kumulatívne splnené na úspešné uplatnenie si nároku na náhradu škody za porušenie práva únie nasledovne: 1) cieľom porušenej právnej normy Európskej únie je priznať jednotlivcom práva, 2) porušenie je dostatočne závažné a 3) medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje príčinná súvislosť. Žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody nejakým spôsobom. Žalovanému nie je zrejmé, ako žalobcovi mohla vzniknúť ním uplatnená škoda tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol odmeňovaný. Hoci počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, od žalobcu sa nevyžaduje „aktívna činnosť“, teda nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, len na základe pokynu svojho zamestnávateľa, čo znamená, že žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Pokiaľ súd prvej inštancie napriek všetkým skutočnostiam dospel k záveru, že služobná pohotovosť je pracovným časom, a teda má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Čo sa týka posúdenia, či došlo v prípade žalobcu k porušeniu práva na maximálne 48 hodinový týždenný pracovný čas, bolo by potrebné zo strany žalobcu preukázať, či skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie, keďže nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Takisto bolo potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov. Tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy. Dôkazné bremeno v sporovom konaní zaťažuje žalobcu, pričom žalobca nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená.

27. Keďže súd prvej inštancie právny nárok na náhradu škody subsumoval pod ustanovenia Občianskeho zákonníka v podobe nemajetkovej ujmy, žalovaný zotrval na svojich tvrdeniach ohľadne určenia jej výšky, ktorá je na zvážení súdu, pričom priznanú výšku považuje za neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmovou žalobcu podľa jeho názoru podstatne vyššia. Žalobca doposiaľ nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku súdom priznanej sumy. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola možná, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezдалa postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo vážnosť v spoločnosti, čo v prípade žalobcu nebolo preukázané. Žalovaný poukázal aj na skutočnosť, že žalobca sa žalobou nedomáha, aby sa „upustilo od neoprávneného zásahu“ do jeho práva na ochranu jeho osobnosti, ani aby sa odstránili následky takéhoto zásahu, teda podaná žaloba tak vôbec nerieši (údajný protiprávny) stav do budúcnosti, ale naopak vytvára priestor pre opätovné čiastkové žaloby. V súdnom konaní nebolo na základe výpovede žalobcu ani iným dôkazným prostriedkom preukázané, ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu, ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy.

28. Žalovaný zároveň podal odvolanie aj voči výroku, ktorým súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Žalovaný sa s týmto názorom súdu prvej inštancie nestotožňuje, pretože nárok žalobcom bol nesprávne uplatnený a má za to, že aj v danom prípade sa jedná o nesprávne právne posúdenie veci.

29. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie rovnako aj žalobca v zákonnej lehote, a to proti všetkým jeho výrokom, a to z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. h) Civilného sporového poriadku, pretože podľa neho vychádza rozhodnutie súdu prvej inštancie z nesprávneho právneho posúdenia veci. V podanom odvolaní žalobca dôvodil, že náhrada škody zo strany žalovaného musí byť primeraná vzniknutej škode. Je ju možné priznať buď (i) udelením náhradného voľna alebo (ii) finančným odškodnením. Žalobca si uplatnil finančné odškodnenie, a to z dôvodu, že nie je reálne možné, aby mu žalovaný poskytol náhradné voľno za každú hodinu nočnej pohotovosti, ktorá mu nebola zarátaná do fondu pracovného času. Celkovo u žalobcu nebolo do fondu pracovného času zarátaných za žalované obdobie 1665,13 hodín nočnej pohotovosti, a to napriek tomu, že ich žalobca strávil na pracovisku. Taktiež s poukazom na množstvo žalôb hasičov v obdobných veciach po celom území

Slovenskej republiky, ak by každý z hasičov – žalobcov žiadal náhradné voľno, a bol by úspešný tak, ako pri žalobe na finančné odškodnenie, úplne by takáto situácia ochromila chod hasičského a záchranného zboru. Žalobca nesúhlasí s priznaním finančného odškodnenia vo výške 2.500 Eur z nasledovných dôvodov: Konajúci súd sa pri svojom rozhodovaní o výške finančného odškodnenia riadil výlučne vnútroštátnou právnou úpravou a úplne opomenul aplikovať úniové právo, najmä jeho ustálenú judikatúru vrátane vyššie citovaného rozsudku vo veci C-429/09. Konajúci súd sa opomenul zaoberať vzniknutou škodou (najmä finančnou spôsobenou nezapočítaním nočnej pohotovosti do fondu pracovného času a jej nedostatočným/nesprávnym ohodnotením s poukazom na únióvu úpravu, kde nočná pohotovosť spadá do kategórie pracovný čas) u žalobcu. V tom dôsledku preto možno konštatovať, že táto škoda nebola do dnešného dňa zistená, v rozsudku sa nenachádza a teda nie je ani odôvodnená. Zároveň sa súd nezaoberal ani ďalšími následkami nezapočítania nočnej pohotovosti do fondu pracovného času a teda porušením čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, a to napr. neskorším odchodom do výsluhového dôchodku, nižšou sumou dôchodku a pod. Vzhľadom na absenciu uvedeného preto nie je možné preskúmať primeranosť sumy 2.500 eur ako finančného odškodnenia k vzniknutej (napr. finančnej) škode. Konajúci súd stanovil po dokazovaní v súdnom konaní sumu 2.500 Eur ako finančné odškodnenie, avšak absentuje tu základná veličina (škoda), ku ktorej by bolo možné priznanú sumu porovnať a zohľadniť. Z rozsudku je teda nemožné zistiť pomer medzi priznaným finančným odškodnením a vzniknutou škodou. Zároveň nie je možné zistiť zabezpečenie skutočnej ochrany práva žalobcu tak ako to má na mysli bod 92. vyššie citovaného rozsudku. S poukazom na vyššie uvedené preto žalobca považuje napadnutý rozsudok za nepreskúmateľný a predčasne vydaný. Priznané finančné odškodnenie vo výške 2.500 eur pri prepočte na množstvo hodín nezarátaných mu do fondu pracovného času (1665,13 hodín nočnej pohotovosti za žalované obdobie), predstavuje odškodnenie v majetkovej sfére na 1 hodinu iba vo výške 1,50 eur, považoval žalobca za nedostatočné.

30. K odvolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca, ktorý v úvode zdôraznil, že predmetom konania je žaloba žalobcu o zaplatenie nemajetkovej ujmy za porušenie práva EÚ Slovenskou republikou, pričom zo žaloby vyplýva, že do zákona o Hasičskom a záchrannom zbere (zákon č. 315/2001 Z.z.) sa v dôsledku nesprávneho prebratia smernice nepremietlo ustanovenie jej Čl. 6 písmeno b) o 48-hodinovej týždennej pracovnej dobe pre hasičov, čím došlo k porušeniu úniového práva žalobcu.

31. K námietke právomoci súdu žalobca uviedol, že každý vnútroštátny súd členského štátu EÚ je v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy, ktorú mu priznáva vnútroštátne právo, povinný vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom únie. Ak takáto interpretácia nie je možná súd je povinný bezodkladne neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby požiadal alebo vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniovým právom (C 231 - 233/06, C 128-131/07). Každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť úniového práva pred vnútroštátnym právom a vo svojej rozhodovacej činnosti sa nemôže zbaviť povinnosti uprednostniť únióvu normu pred vnútroštátnou normou.

32. K námietke nedostatku pasívnej legitímácie žalovaného žalobca uviedol, že žalovaný ako členský štát a adresát Smernice 2003/88/ES po vstupe do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. Nakoľko Smernica 2003/88/ES je určená štátu, ktorý zodpovedá za jej správnu transpozíciu, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím Smernice 2003/88/ES do právneho poriadku je pasívne vecne legítimovaný práve žalovaný.

33. K pôsobnosti Smernice 2003/88/ES aj pre hasičov žalobca uviedol, že významom a výkladom článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/ES, na ktorý odkazuje Smernica 2003/88/ES, sa zaoberali viaceré rozsudky Súdneho dvora EÚ (tiež ako „SD EÚ“), výklad ktorých je všeobecne záväzný a s ktorými je tvrdenie žalovaného v nesúlade. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Pfeiffer (C 397/01, bod 53 a 55), rozhodnutie Personalrat der Feuerwehr Hamburg, v ktorom SD EÚ potvrdil, že na „činnosti zásahových síl verejnej hasičskej služby sa nevzťahuje výnimka uvedená v Čl. 2 ods. 2 smernice č. 89/131/EHS, ale tieto činnosti naopak patria do pôsobnosti tejto smernice, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok“ (C 52/04, bod 57) a na rozhodnutie R. Matzak (C 518/15, bod 27), pričom aj samotná Smernica 2003/88/ES v článku 17 ods. 3 bode iii) výslovne uvádza aj protipožiarnu službu a služby civilnej ochrany. Takáto úprava by nemala žiadny zmysel, ak by bola takáto činnosť ako celok vylúčená zo smernice 89/391/EHS, nakoľko v takomto prípade by sa na ňu nevzťahovala ani Smernica 2003/88/ES. Preto nie je možné súhlasiť s tvrdením žalovaného, že Smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje

na protipožiarne služby a služby civilnej ochrany vykonávané Hasičským a záchranným zborom SR a aj pre výkon týchto služieb garantuje 48 hodinový priemerný týždenný pracovný čas podľa Čl. 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES.

34. Pokiaľ ide o čas pracovnej pohotovosti, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že čas, v rámci ktorého pracovník skutočne nevykonáva žiadnu činnosť v prospech svojho zamestnávateľa, nepredstavuje nevyhnutne „čas odpočinku“ na účely uplatnenia Smernice 2003/88 (rozsudok C 514/20 bod 32). Súdny dvor dospel k záveru, že v rámci tohto času pracovnej pohotovosti sa pracovník, ktorý je povinný zdržiavať sa na svojom pracovisku a byť okamžite k dispozícii svojmu zamestnávateľovi, musí zdržiavať mimo svojho rodinného a sociálneho prostredia a má len malý priestor organizovať si čas, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje. Celú túto dobu treba preto kvalifikovať ako „pracovný čas“ v zmysle smernice 2003/88 bez ohľadu na pracovnú činnosť skutočne vykonávanú pracovníkom počas uvedenej doby (rozsudky Jaeger, C 151/02, EU:C:2003:437, bod 65; Pfeiffer a i., C 397/01 až C 403/01, bod 93, ako aj Dellas a i., C 14/04, body 46 a 58). Z vyššie uvedených skutočností ako aj z potreby, podľa ktorej sa má článok 2 bod 1 Smernice 2003/88 vykladať s prihliadnutím na článok 31 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie vyplýva, že pod pojem „pracovný čas“ v zmysle smernice 2003/88 spadajú všetky časy pracovnej pohotovosti vrátane tých, ktoré boli zabezpečované vo forme nepretržitej dostupnosti, v rámci ktorých majú obmedzenia uložené pracovníkovi takú povahu, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať počas týchto období s časom, v ktorom sa od neho výkon práce nepožaduje a venovať tento čas svojim vlastným záujmom (rozsudok C 514/20, bod 37). Navyše stanovením práva každého pracovníka na obmedzenie maximálneho pracovného času a na doby denného a týždenného odpočinku, smernica 2003/88 spresňuje základné právo, ktoré je výslovne zakotvené v článku 31 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie, a preto sa má vykladať v súlade s týmto článkom 31 ods. 2. Z toho najmä vyplýva, že ustanovenia Smernice 2003/88 nemožno vykladať reštriktívne v neprospech práv, ktoré pracovníkovi vyplývajú z tejto smernice (rozsudok zo 14. mája 2019, CCOO, C 55/18, body 30 až 32).

35. Žalobca tiež nesúhlasil s argumentáciou žalovaného ohľadom výpisov z dochádzkového systému SAP, ktoré žalovaný nepovažoval za dôkaz. Žalobca poukázal, že z predloženého výpisu z dochádzkového systému SAP vyplýva evidencia pracovného času žalobcu uvedením plánovaných hodín (skratka „PH“) ako aj skutočne odpracovaných hodín (skratka „OH“), pričom výpis z dochádzkového systému SAP za ten-ktorý mesiac prestal byť plánovaným rozvrhom služobného času hneď po ukončení daného mesiaca, keď nadriadený žalobcu potvrdil do evidencie skutočne odpracované hodiny žalobcu za daný mesiac (bez času služobnej pohotovosti), ktorý údaj o rozdiel medzi plánovaným a skutočne odpracovaným časom (skratka „RO“) je uvedený v predloženom výpise za každý mesiac a potvrdzuje jeho reálne odpracované hodiny (bez času služobnej pohotovosti), a teda aj neopodstatnenosť námietky žalovaného.

36. Žalobca nesúhlasil s námietkou žalovaného, že neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keďže so zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia a právo na súkromie) a jeho okolnosti nemožno podľa žalobcu podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti uvedené v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sú podľa žalobcu uvedené len príkladom, právna úprava nevyklučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t. j. žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES) je dôvodný taký záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát) a rovnako podľa žalobcu neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne.

37. Žalobca preto navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a priznal žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania.

38. Žalovaný v odvolacej replike uviedol, že sa v plnom rozsahu pridrižiava svojho odvolania a všetkých svojich vyjadrení a podaní.

39. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP) oprávnenou osobou (§ 359 CSP), prejednal odvolanie podané žalobcom a žalovaným a preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 378 a nasl. CSP bez toho, aby nariadil pojednávanie podľa § 385 CSP (a contrario). Pretože rozsudok vo veci samej musí byť verejne vyhlásený, odvolací súd uverejnil v zákonom stanovenej lehote miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a webovej stránke Krajského súdu v Prešove (§ 219 ods. 1, 3 CSP). Po prieskume napadnutého rozsudku (§ 379, § 380 ods. 1, 2 CSP) dospel odvolací súd k záveru, že v časti je potrebné rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdiť. Odvolanie žalobcu a žalovaného nie je dôvodné a rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné potvrdiť s tým, že súčasne je potrebné odmietnuť odvolanie žalobcu proti I. výroku napadnutého rozsudku .

40. Odvolací súd odmietol odvolanie žalobcu proti I. výroku rozsudku súdu, keďže uvedeným výrokom bolo žalobcovi vyhovené. V zmysle ust. § 359 CSP odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Vo vzťahu k I. výroku napadnutého rozsudku odvolací súd uvádza, že tento výrok bol vydaný v prospech žalobcu, a preto bolo potrebné jeho odvolanie odmietnuť podľa § 386 písm. b) Civilného sporového poriadku, podľa ktorého odvolací súd odmietne odvolanie, ak bolo podané neoprávnenou osobou. Vo vzťahu k I. výroku rozsudku prvoinštančného súdu preto odvolací súd odvolanie žalobcu odmietol.

41. Žalovaný napadol rozsudok súdu prvej inštancie z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d), f) a h), teda že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

42. K posúdeniu odvolacej námietky týkajúcej sa inej vady konania s následkom nesprávneho rozhodnutia vo veci podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d) CSP odvolací súd uvádza, že odvolateľ by mal minimálne uviesť, aké pochybenie v procesnom postupe súdu prvej inštancie nastalo, ktoré nie je subsumovateľné pod ostatné odvolacie dôvody, avšak len za predpokladu, že mohlo mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zároveň pochybenie v procesnom postupe súdu znemožňujúce realizáciu práv strany sporu by malo dosiahnuť určitú intenzitu, ktorá by odôvodnila záver o tom, že celé konanie sa javí ako nespravodlivé. Konkrétne pochybenie súdu preto musí byť hodnotené v kontexte celého konania.

43. Odvolací súd po preštudovaní odvolania žalovaného nezistil, aké konkrétne pochybenie v procesnom postupe súdu prvej inštancie je žalovaným vytkané. Z obsahu odvolania vyplýva, že žalovaný namieta nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie veci, čo sú však samostatné odvolacie dôvody. Preto odvolací súd konštatuje, že odvolacia námietka podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d) CSP nie je dôvodná.

44. Čo sa týka námietky žalovaného, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, odvolací súd uvádza, že nielen súdnou praxou, ale aj teóriou práva je ustálené, že dokazovanie v súdnom spore prebieha vo viacerých fázach - od navrhnutia dôkazu, cez jeho zabezpečenie, vykonanie a následné vyhodnotenie. Kým navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou strán sporu, len súd rozhodne, ktorý z označených a navrhnutých dôkazov vykoná. Miera dokazovania teda spočíva v získavaní dôležitých poznatkov, na základe ktorých súd stanoví skutkový stav v prejednávannej veci a z ktorého potom vychádza a na ktorý následne aplikuje aj konkrétnu právnu normu, resp. právne normy, teda rozhoduje. Zistenie skutkového stavu, ktorý objektívne zodpovedá stavu veci je jednou z najdôležitejších činností v rámci sporového konania, pretože je základným predpokladom vôbec pre rozhodnutie súdu. Dôkazmi overený skutkový stav je významný však aj z hľadiska posúdenia správnosti tvrdení strán sporu a unesenia dôkazného bremena, ktoré je predpokladom ich úspešnosti, a to obzvlášť v sporovom konaní (pozri nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 350/08 zo dňa 30.09.2010 a primerane rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo/256/2012).

45. Čo sa týka nesprávneho právneho posúdenia veci, odvolací súd poukazuje, že právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav; je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Právne posúdenie

je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

46. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

47. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, ktoré vo svojom odôvodnení reflektuje na všetky námietky žalovaného, ktoré opätovne predkladá aj v odvolacom konaní. Súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav vychádzajúc z vykonaných dôkazov a správne aplikoval príslušné právne normy, ako aj právo Európskej únie vrátane záväznej judikatúry Súdneho dvora EÚ. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia v nadväznosti na odvolacie námietky žalovaného odvolací súd dodáva nasledovné.

48. V prejednávanej veci je nesporné, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru s miestom výkonu služby v Humennom. Žalobca výpisom z dochádzkového systému za obdobie od 30.09.2020 do 29.09.2023 preukazoval, že v danom období bolo porušované jeho právo na 48 hodinový týždenný pracovný čas vyplývajúci z článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES a právo na primeraný odpočinok po práci, za čo požadoval od Slovenskej republiky ako členského štátu Európskej únie náhradu nemajetkovej ujmy vo forme finančného plnenia. Žalovaný nerozporoval skutočnosť, že žalobca v uvedenom období bol v rámci výkonu štátnej služby a služobnej pohotovosti v mieste výkonu služby k dispozícii zamestnávateľovi pripravený na prípadný zásah viac ako 48 hodín týždenne, avšak namietal, že by žalobcovi nárok na škodu voči nemu z dôvodov ním uvádzaných vôbec vznikol.

49. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcom porušením práva EÚ v dôsledku nesprávneho prebratia (transpozície) smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno zaradiť medzi tzv. súkromnoprávne spory. Skutočnosť, že žalovanou stranou v takomto spore je štát, je bez právneho významu, keďže z judikatúry Súdneho dvora EÚ jednoznačne vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy.

50. Súd prvej inštancie bol v rámci svojej právomoci v prejednávanom spore oprávnený a povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k tvrdenému porušeniu práva únie pri preberaní Smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky, to znamená skúmať, či zákon č. 315/2001 Z. z. zodpovedá cieľom článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Každý vnútroštátny súd členského štátu EÚ je v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy, ktorú mu priznáva vnútroštátne právo, povinný vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom únie. Ak takáto interpretácia nie je možná, súd je povinný bezodkladne neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby požiadal alebo vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniou právom (C-231-233/06, C-128-131/07). Každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť úniového práva pred vnútroštátnym právom a nemôže sa zbaviť povinnosti uprednostniť úniou normu pred vnútroštátnou normou. Súd prvej inštancie tak mal právomoc posudzovať súlad zákona č. 315/2001 Z.z. so Smernicou 2003/88/ES.

51. Otázkou právomoci (taktiež aj pasívnu vecnou legitimáciou) sa súd prvej inštancie zaoberal v bode 16. napadnutého rozsudku, preto je nedôvodná námietka žalovaného, že napadnutý rozsudok vykazuje znaky arbitrárnosti.

52. Z dôvodu nesprávnej transpozície smernice do zákona č. 315/2001 Z.z., žalobca nemal možnosť požadovať od zamestnávateľa dodržiavanie požiadaviek upravených ustanoveniami smernice. Na služobný pomer žalobcu sa vzťahuje právna úprava zákona č. 315/2001 Z.z., preto porušenie právnej normy vyplývajúcej z unijného práva nezaťažuje služobný úrad žalobcu, ale žalovaného. Žalovaný nedôvodne namietal, že za protiprávny stav má byť zodpovedný zamestnávateľ, lebo zamestnávateľ žalobcu sa riadi existujúcou právnou úpravou zákonom č. 315/2001 Z.z., za čo nesie zodpovednosť výlučne žalovaný. Súd prvej inštancie správne poukázal na uplatnenie zásady

efektivity a judikatúru Súdneho dvora, ktorá umožňuje žalobcovi domôcť sa práva voči žalovanému ako pôvodcovi stavu, ktorý je v nesúlade so záväznými ustanoveniami smernice. Až v prípade správne prevzatej smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky by dotknutý zamestnanec žaloval zamestnávateľa z titulu porušenia vnútroštátnej úpravy pracovného času.

53. Odvolací súd poukazuje na to, že žalovaný v rámci preberania Smernice 2003/88/ES po vstupe do Európskej únie nezohľadnil skutočnosť, že pracovná (služobná) pohotovosť predstavuje pracovný (služobný) čas pracovníka, a teda cieľ článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES nebol v prípade zákona č. 315/2001 Z.z. dosiahnutý. Vo všeobecnosti platí, že smernica ako špecifický prameň práva Únie vyžaduje od členských štátov, aby dosiahli cieľ sledovaný smernicou prijatím transpozičných opatrení vo svojom právnom poriadku. Na tento účel musia byť ustanovenia smernice prebraté tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná, aby sa zachovala ich konkrétnosť, presnosť a jasnosť a aby sa prebratím Smernice do vnútroštátneho práva dosiahol stav, ktorý je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť v členskom štáte. Z hľadiska prejednávaného sporu článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

54. Zo súdom prvej inštancie citovaných ustanovení zákona č. 315/2001 Z.z. vyplýva, že zákon oddeľuje vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci služobného času a vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci určenej služobnej pohotovosti. Aj keď v oboch prípadoch ide o výkon štátnej služby, služobná pohotovosť sa nezapočítava do služobného času príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Smernica 2003/88/ES v článku 2 bod 1 a 2 ustanovuje, že pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi predpismi a (alebo) praxou a čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Z uvedeného vyplýva, že čas určenej služobnej pohotovosti príslušníka Hasičského a záchranného zboru má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Zákon č. 315/2001 Z.z. tak v rozpore so Smernicou 2003/88/ES zo služobného (pracovného) času príslušníka Hasičského a záchranného zboru vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti, pričom Smernica 2003/88/ES neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v smernici.

55. Ohľadne námietky žalovaného, či sa Smernica 2003/88/ES vzťahuje aj na žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru, odvolací súd uvádza, že pri rozhodovaní je potrebné vychádzať nielen zo samotného znenia Smernice 2003/88/ES, ale aj z príslušnej judikatúry Súdneho dvora EÚ, tak ako to učinil aj súd prvej inštancie, pretože súd je povinný plne uplatňovať výklad práva Únie, ktorý podal Súdny dvor EÚ (rozsudok C-261/21 zo dňa 07.07.2022). Súdny dvor EÚ rozhodol, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor EÚ tiež rozhodol, že Smernica sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom, alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely Smernice 2003/88/ES nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam právo Únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie. Skutočnosť, či je niekto podľa vnútroštátneho práva profesionálny alebo dobrovoľný hasič nie je relevantná na charakteristiky pracovníka, na ktorého sa vzťahujú ustanovenia Smernice 2003/88/ES (C-397/01 až C-403/01 vo veci Pfeiffer, body 52 a 55, C-429/09 vo veci Fuss, bod 27 až 30, C-518/15 vo veci Matzak). Súdny dvor EÚ v uvedených rozhodnutiach tiež opakovane judikoval, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva. Odvolacia námietka žalovaného, že Smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru, je tak nedôvodná.

56. Osobitne v prípade hasičov Súdny dvor EÚ potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený Smernicou 2003/88/ES. Nakoľko aj žalobca musí byť počas výkonu služobnej pohotovosti k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, celý čas služobnej pohotovosti je potrebné započítavať do pracovného času žalobcu. Bez vplyvu na porušenie článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada. Súdny dvor EÚ dodal, že ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka, vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas doby pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (C-214/20 zo dňa 11.11.2021, C-580/19 zo dňa 09.03.2021, C-107/19 zo dňa 09.09.2021 a C-344/19 zo dňa 09.03.2021). Tento záver sa preto aj podľa odvolacieho súdu vzťahuje aj na žalobcu.

57. Vo vzťahu k pôsobnosti cit. Smernice na žalobcu, t.j. na hasičov, resp. príslušníkov Záchraného a hasičského zboru, jej výklad bol uvedený aj v rozsudku Súdneho dvora v spojených veciach C-397/01 až C-403/01 zo dňa 05.10.2004 Pfeiffer a i., ako aj v uznesení Súdneho dvora vo veci C-52/04 zo dňa 14.07.2005 Personalrat der Feuerwehr Hamburg. V prejednávanej spore sa na činnosť, vykonávanú žalobcom v rámci služobného pomeru, výnimka nevzťahuje. Cieľom Smernice 89/391 je podpora zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci. Z čl. 2 ods. 1 vyplýva, že rozsah pôsobnosti je nutné chápať širšie, teda výnimky z pôsobnosti uvedené v čl. 2 ods. 2 v prvom pododseku je potrebné vykladať zužujúco. Čl. 2 ods. 2 v prvom pododseku nevyklučuje z pôsobnosti smernice služby civilnej ochrany en bloc, ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb. Rozsah pôsobnosti sa obmedzuje na prípady nevyhnutnej ochrany záujmov, ktoré dovoľuje smernica členským štátom chrániť. Jej účelom bolo zabezpečenie riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu - napríklad katastrofa, pre ktorú je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy. Taká služba civilnej ochrany v užšom zmysle sa odlišuje od štandardnej, základnej náplne činnosti a plnenia úloh žalobcu ako príslušníka Záchraného a hasičského zboru. Nevyznačuje sa žiadnymi osobitosťami, ktoré by odporovali použitiu právnych noriem Spoločenstva v oblasti ochrany bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov, takže sa na ňu nevzťahuje vylúčenie z pôsobnosti uvedené v článku 2 ods. 2 prvom pododseku Smernice 89/391. Na jednej strane zákonodarca Spoločenstva síce vychádzal zo zásady použiteľnosti Smernice 2003/88/ES na takéto činnosti, na strane druhej, dal možnosť členským štátom odchyliť sa za určitých podmienok od jednotlivých ustanovení smernice (článok 17). V článku 17 ods. 3 písm. b) iii) Smernice 2003/88/ES sa uvádza, že v súlade s odsekom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky článkov 3, 4, 5, 8 až 16 v prípade činností spojených s potrebou nepretržitej služby alebo výroby, najmä protipožiarna služba a služby civilnej ochrany. Odchýlku od článku 6 však Smernica nepripúšťa ani v prípade takéhoto charakteru činností.

58. Zo záverov uznesenia Súdneho dvora vo veci C-52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg vyplýva, že článok 2 smernice Rady 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, ako aj článok 1 ods. 3 Smernice Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, sa majú vykladať v tom zmysle, že činnosti vykonávané zásahovými silami takej verejnej požiarnej služby, ako je verejná služba, o ktorú ide v konaní vo veci samej, obvykle patria do pôsobnosti uvedených smerníc, takže článok 6 bod 2 Smernice 2003/88/ES v zásade bráni prekročeniu maximálnej hranice 48 hodín určenej ako maximálny týždenný pracovný čas, vzťahujúci sa aj na služby hliadky. Jeho prekročenie je však možné v prípade výnimočných okolností takej závažnosti a rozsahu, ktoré dočasne prevážia cieľ smerujúci k zabezpečeniu riadneho fungovania služieb nevyhnutných pre ochranu takých verejných záujmov, ako sú verejný poriadok, zdravie, bezpečnosť, nad cieľom spočívajúcim v zabezpečení bezpečnosti a zdravia pracovníkov pridelených do zásahových a záchranných jednotiek; aj v takejto výnimočnej situácii však musia byť v čo najväčšom rozsahu zachované ciele Smernice 89/391. Čl. 1 ods. 3 Smernice 2003/88/EHS definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia činností, verejné i súkromné, pričom výslovne odkazuje na článok 2 Smernice 89/391/EHS. Smernica 89/391 sa v zmysle čl. 2 ods. 1 uplatňuje „na všetky odvetvia činnosti a to verejné aj súkromné“, ku ktorým okrem iného patria všeobecne uvedené činnosti služieb (priemysel, poľnohospodárstvo, obchod, administratíva, služby, vzdelávanie, kultúra, voľný čas atď.) Ako

vyplýva z ods. 2 prvého pododseku, neuplatňuje sa uvedená smernica tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napríklad v oblasti služieb civilnej ochrany.

59. Aj keď služba žalobcu okrem plnenia úloh pri zdolávaní požiarov zahŕňa aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, najmä pri poskytovaní priameho výkonu záchranných činností pri haváriách, živelných pohromách a iných mimoriadnych udalostiach a teda, musí čeliť udalostiam, ktoré prirodzene fungovania služieb nevyhnutných pre ochranu takých verejných záujmov, ako sú verejný poriadok, zdravie a bezpečnosť, nad cieľom spočívajúcim v zabezpečení bezpečnosti a zdravia pracovníkov pridelených do zásahových a záchranných jednotiek; aj v takejto výnimočnej situácii však musia byť v čo najväčšom rozsahu zachované ciele Smernice 89/391. Súdny dvor aj v tomto uznesení dospel k záveru, že jediným cieľom výnimky, ktorá je uvedená v článku 2 ods. 2 prvom pododseku Smernice 89/391, bolo zabezpečenie riadnej činnosti služieb nevyhnutných na účely ochrany bezpečnosti, zdravia, ako aj verejného poriadku v prípade závažných a svojim rozsahom mimoriadnych okolností - napríklad v prípade katastrofy. Odvolací súd na základe vyššie uvedeného tak uzatvára, že služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti Smernice 2003/88/ES.

60. Námietskou žalovaného o potrebe zohľadnenia nerovnomerného rozvrhnutia služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov sa súd prvej inštancie zaoberal v bode 17. napadnutého rozsudku.

61. Polemika žalovaného v podanom odvolaní, keď uvádza, že otáznym zostáva akú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou, neobstojí. Námietka, že pokiaľ nie je nariadený služobný zákrok, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, s poukazom na to, že pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych zamestnanca a v čase služobnej pohotovosti sa preto od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, rovnako neobstojí, a to z dôvodu, že žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom, musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti, nenachádza sa, a teda je oddelený od svojho vlastného sociálneho, súkromného prostredia, rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám je z týchto dôvodov fakticky vylúčená.

62. Žalovaný vo svojom odvolaní argumentoval s poukazom na rozsudok Súdneho dvora C-46/93 a C-48/93 vo veci Brasserie du pecher a Factortame a namietal, že žalobca nepreukázal, že vyvinul primerané úsilie, aby sa vyhol škode alebo obmedzil jej rozsah, resp. že by využil dostupné prostriedky na svoju ochranu, ktoré mal k dispozícii, žiadnym spôsobom neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, že výkon služobnej pohotovosti pociťuje ako výraznú ujmu. Odvolací súd však považuje za potrebné poukázať na neskoršiu judikatúru Súdneho dvora, predovšetkým na rozsudok C-445/06 vo veci Danske Slagterier. Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Súdny dvor už teda rozhodol, že výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody založené na porušení práva Únie museli byť zamietnuté alebo čiastočne zamietnuté iba z toho dôvodu, že sa jednotlivci nedomáhali práva, ktoré im priznáva právo Únie a ktoré im vnútroštátny zákon odoprel. Pracovník sa má považovať za slabšiu stranu v rámci pracovnoprávneho vzťahu, takže je nutné zabrániť tomu, aby ho mal zamestnávateľ možnosť v jeho právach obmedzovať. Vzhľadom na toto slabšie postavenie môže byť totiž takýto pracovník odradený od otvoreného uplatňovania svojich práv voči zamestnávateľovi, keďže uplatňovanie týchto práv ho môže vystaviť opatreniam zamestnávateľa, ktoré môžu mať vplyv na pracovnoprávny vzťah v neprospech tohto pracovníka. Okrem toho treba zdôrazniť, že v takej veci ako vo veci samej, ktorá sa týka porušenia ustanovenia práva Únie s priamym účinkom zo strany zamestnávateľa vo

verejnem sektore, vyžadovanie splnenia podmienky, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o skončenie porušovania práva Únie na účely získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku tohto porušenia by malo za následok, že orgánom dotknutého členského štátu by sa umožnilo, aby bola povinnosť dbať o dodržiavanie takýchto noriem systematicky prenášaná na jednotlivca, čím sa týmto orgánom môže umožniť, aby boli v prípade nepodania takejto žiadosti vyňaté z ich dodržiavania. Vyžadovanie takejto podmienky by totiž znamenalo spochybnenie práva na náhradu škody, ktoré má základ v právnom poriadku Únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie bez toho, aby ju mohli preniesť na jednotlivcov. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88 nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením, ale naopak, zamestnávateľovi nariaďuje, aby v prípade, ak je do vnútroštátneho práva prebratá výnimka upravená v článku 22 tej istej smernice, získal osobný, výslovný a slobodne vyjadrený súhlas uvedeného pracovníka s tým, že sa vzdáva práv priznaných týmto článkom 6 písm. b), čo v danom prípade preukázané nebolo.

63. Čo sa týka samotného nároku na náhradu škody, predpoklady, že žalovaný zodpovedá za škodu spôsobenú žalobcovi porušením jeho práva vyplývajúceho z noriem EÚ, sú splnené, pretože 1/ článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín, 2/ uvedené ustanovenie nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože slovenský právny poriadok umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín, 3/ porušenie uvedeného článku vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy EÚ, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva, ktoré je v zjavnom rozpore aj s judikatúrou Súdneho dvora EÚ (napr. C-429/09) a 4/ porušenie tejto normy malo za následok ukrátenie času na odpočinok žalobcu resp. času tráveného inak ako v mieste jeho pracoviska.

64. Povaha vzniknutej škody má nemajetkovú povahu, preto aj podľa názoru odvolacieho súdu, je pri priznaní nároku na jej náhradu možné použiť pravidlá tykajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osobe podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia únieového práva. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že aj únieové právo uznáva, že v dôsledku jeho porušenia môže dôjsť u poškodenej osoby k náhrade nemateriálnej ujmy. Pokiaľ žalovaný v odvolaní namietal, že neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, odvolací súd uvádza, že so zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené a jeho okolnosti, nemožno podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti uvedené v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sú uvedené len príkladmo, právna úprava nevyklučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Z ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie, pričom týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t. j. žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne. Aj z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti je len príkladom, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Berúc do úvahy judikatúru Súdneho dvora EÚ možno nárok na náhradu takto vzniknutej škody podľa únieového práva posúdiť ako nemajetkovú ujmu v zmysle slovenského práva, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch.

65. Žalobca v dôsledku rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom EÚ, prišiel o veľký počet hodín voľného času, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do

práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora EÚ za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vznikutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovacie, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká.

66. Odvolací súd teda uvádza, že je v zhode s názorom súdu prvej inštancie, že žalobcovi ako fyzickej osobe vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Keďže nemajetkovú ujmu nie je možné nahradiť inak z dôvodu uplynutia času, berúc do úvahy špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie tohto zásahu, nie je primerané porovnávanie s inými obdobnými prípadmi zásahov, ako to namietal žalovaný v podanom odvolaní. Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznané v prípadoch zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny a ani neprevyšuje náhrady priznané obetiam trestných činov. K námietke žalovaného o tom, že výška nemajetkovej ujmy by nemala byť vyššia ako náhrady priznané obetiam trestných činov, odvolací súd osobitne uvádza, že v predmetnej veci nejde o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy majúci svoj základ v zákone č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorý v ustanovení § 17 explicitne reflektuje na potrebu rešpektovania výšky náhrad priznávaných obetiam trestných činov, a preto je aj v tomto smere odvolacia námietka žalovaného nedôvodná.

67. Súd prvej inštancie výsluchom žalobcu zistil, že pracuje v Hasičskom a záchrannom zbore viac ako 25 rokov. Žalobca poukázal na širšie pôsobenie Záchranej brigády v Humennom, lebo jeho práca sa v mnohom líši od práce príslušníkov Požiarneho zboru. Na Slovensku sú len tri brigády, jedna z nich v Humennom. Disponujú špecializáciami, ktoré sa nevyskytujú u ostatných členov Požiarneho zboru. Mimo iného je špecialista v odbore lezec a takisto aj inštruktorleteckých záchranárov a tiež inštruktor vodcov plavidiel. Poukazuje napríklad na zásah v Jarovniciach, kde bola povodeň a veľa mŕtvych a zranených ľudí, čo psychicky na neho pôsobilo, museli byť odolní, znášať situáciu. Poukázal na účasť na zásahu po zemetrasení v Turecku, v Iráne, kde rovnako sa stretával so smrteľnými následkami zranení. Rovnako poukázal na výkon potápačskej činnosti, ktorá sa robí v kalnej vode, je tam znížená viditeľnosť. Tým chce len povedať, že musí vynaložiť väčšie určité úsilie a psychickú zdatnosť pri vyhľadávaní mŕtvych pod vodou. Pokiaľ ideš o jeho rodinný život, je ženatý, má s manželkou 11 ročného syna a 4 ročnú dcéru. Keď bol chlapec menší, chcel ho zobrať na športovú školu, hokejový krúžok, čo nebolo možné, lebo začínal skoro, ešte pred vyučovaním a vzhľadom na výkon povolania ho nemohol tam vozit'. Keď bol žalobca mladší, dokázal organizmus zregenerovať lepšie, teraz už na to potrebuje viac času. Voľného času má málo, chce skĺbiť s povolaním aj venovanie sa rodine a nejakým koníčkom. Ak sa chce deťom venovať, napríklad ísť lyžovať, musí si zobrať viac dní dovolenky, lebo cez pohotovosť sa nedostane na pracovisko do 1 hodiny, preto plánovanie rodinného života a voľnočasových aktivít za takých podmienok je problematické a ťažké. Poukázal tiež na svoj zdravotný stav, ktorý síce je dobrý, avšak je tu zvýšený nápor na jeho chrbticu, musí sa zúčastňovať rehabilitácií, musí sa liečiť. Rovnako musí sa venovať svojej mame, ktorá mala v čase pojednávania 71 rokov a býva 15 km od bydliska. Preto je nedôvodná námietka žalovaného, aby žalobca pred súdom prvej inštancie ani netvrdil, tobôž nepreukázal, že by jeho práca bola výlučným dôvodom, pre ktorý sa rodine venuje menej. K námietke žalovaného, že žalobca nepreukázal, aby zásah mal negatívny dopad na jeho zdravotný stav, odvolací súd poukazuje, že žalobca vypovedal, že ho trápi únava a stres, čo je tiež negatívny dopad na zdravotný stav.

68. Závery súdu prvej inštancie o primeranosti finančnej náhrady vo výške 2.500,- eur v tomto prejednávacom prípade sú tak aj podľa názoru odvolacieho súdu správne a priznaná výška je aj riadne a presvedčivo odôvodnená. Svoje rozhodnutie založil na právom predvídaných okolnostiach, prihliadajúc podľa povahy veci k porovnateľným kritériám, a ním stanovený rozsah nemajetkovej ujmy spĺňa podmienku primeranosti. Odvolací súd považuje výšku nemajetkovej ujmy primeranú k závažnosti nezákonného zásahu, spočívajúc v obmedzení žalobcu slobodne nakladať s voľným časom a organizovať sociálny a rodinný život a rovnako považuje odvolací súd výšku nemajetkovej ujmy primeranú k okolnostiam za ktorých k zásahu došlo, spočívajúc v dlhodobom časovom horizonte, v rámci ktorého dochádzalo k porušovaniu práv žalobcu. Rozhodnutie je konzistentné aj s výškou náhrad

priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1Co/11/2024, 1Co/13/2024, 9Co/20/2024, 9Co/21/2024).

69. Odvolací súd ďalej pripomína princíp právnej istoty, ktorý je imanentným znakom právneho štátu (napr. PL. ÚS 36/95), a ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Obsahovým komponentom princípu právnej istoty je veľmi zjednodušene povedané rovnaká odpoveď na právnu otázku za rovnakého alebo analogického skutkového stavu. Z uvedeného zároveň vyplýva, že pokiaľ je splnená podmienka existencie rovnakého alebo analogického skutkového stavu, je splnený základný predpoklad na to, aby súd na účel dodržania princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia musel dať na určitú právnu otázku rovnakú odpoveď.

70. Pokiaľ ide o odvolacie námietky žalobcu vo vzťahu k II. a III. výroku napadnutého rozsudku, odvolací súd uvádza, že jeho odvolanie považoval sčasti za zmätočné, keď síce podal riadne v zákonnej lehote odvolanie podaním z 23.03.2024, avšak v následnom svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného, ktoré podal listom zo dňa 27.03.2024 už považoval rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny a v závere žiadal, aby ho súd potvrdil a aby priznal žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania. Uvedené vyjadrenie je zjavne zmätočné, v rozpore s podaným odvolaním žalobcu zo dňa 23.03.2024. Napriek vyššie uvedenému odvolací súd pristúpil k meritórnemu súdному prieskumu a dospel k záveru, že odvolacím námietkam žalobcu nie je možné vyhovieť.

71. K tomuto odvolací súd poznamenáva, že pokiaľ v podanom odvolaní žalobca považoval rozsudok súdu prvej inštancie za zmätočný z dôvodu, že nebola zisťovaná vzniknutá škoda a z tohto dôvodu je podľa neho primerané finančné zadostučinenie nesprávne určené resp. nie je ho možné preskúmať, odvolací súd uvádza, že škoda v tejto veci nebola predmetom konania. Žalobca si podanou žalobou uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, čo je rozdielny právny nárok ako spôsobená vecná škoda. Nie je vylúčené, aby si žalobca uplatnil voči žalovanému aj prípadnú spôsobenú vecnú škodu, takto uplatniť nárok je v zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky možné, avšak táto vecná škoda nie je predmetom aktuálneho konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorý bol uplatnený žalobcom vyplýva zo zásahu do jeho osobnosti, osobnostných práv občana a nemá žiadnu bezprostrednú súvislosť s vecnou škodou. Výška nemajetkovej ujmy závisí od úvahy súdu. Preto nie je potrebné bezprostredne preukazovať nejakú vzniknutú škodu. Vo veci uplatnená nemajetková ujma sa nemôže priamo odvíjať od výšky vzniknutej škody a škoda nakoniec ani nie je predmetom konania v predmetnej veci.

72. Vo vzťahu k ďalším odvolacím námietkam žalobcu, pokiaľ ide o výšku priznaného finančného zadostučinenia, poukazuje odvolací súd na vyššie uvedené odôvodnenie vo vzťahu k odvolaniu žalovaného. Priznanú výšku nemajetkovej ujmy vo výške 2.500,- eur súdom prvej inštancie považoval aj odvolací súd za primeranú a v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou odvolacieho súdu.

73. Vzhľadom na uvedené odvolací súd konštatuje, že odvolacie námietky tak žalobcu, ako ani žalovaného nie sú dôvodné a skutočnosti uvedené v ich odvolaniach neboli spôsobilé spochybníť správnosť skutkových a právnych záverov, ku ktorým dospel súd prvej inštancie, preto bol rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP II. výrokom rozsudku odvolacieho súdu potvrdený.

74. Pokiaľ ide o nárok na náhradu trov odvolacieho konania, odvolací súd aplikoval v predmetnej veci ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku. Keďže žiadna zo strán v odvolacom konaní nemala úspech, súd vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

75. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3 : 0.

**Poučenie:**

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).